

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3365/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.111/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Bicskei Egészségügyi Központ Szolgáltató Nonprofit Kft. (székhelye: 2060 Bicske, Kossuth tér 17., képviseli: dr. Balogh Gyula ügyvezető igazgató, továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Péchy Kristóf ügyvéd, 1137 Budapest, Katona József u. 23/a. fszt. 2–3.) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Székesfehérvári Törvényszék 27.P.20.058/2012/85. számú elsőfokú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.343/2015/9. számú másodfokú, jogerős ítélete és a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.111/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint az ítéletek elsődlegesen az Alaptörvény XXX. cikkének (1) bekezdését sértik, de ellentétesek az M) cikk (1) bekezdésével, R) cikkével, valamint XII. cikkének (1) bekezdésével is.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint a felperes 2009. december 18-án egy rossz mozdulat következtében bokasérülést szenvedett és mivel fájdalmai az otthoni ápolást követően sem enyhültek, 2009. december 22-én a háziorvos beutalta őt az indítványozó (a per I. rendű alperese), mint egészségügyi szolgáltató ambuláns rendelésére. Az indítványozó a vizsgálat során bokatáji rándulást diagnosztizált, csonttörést, bokaszalag-szakadást nem észlelt. A felperes – mivel állapota nem javult – 2010. január 19-én, majd 2010. február 10-én is felkereste háziorvosát, hogy fájdalomcsillapítót írasson fel. Ez utóbbi alkalommal a háziorvos beutalta a felperest a megyei kórház (továbbiakban: II. rendű alperes) rehabilitációs intézetébe. A II. rendű alperes 2010. február 17-én a felperest megvizsgálta és az addig alkalmazott terápia folytatását írta elő számára. A felperes fájdalmai azonban továbbra is fennmaradtak, ezért 2010. június 21-én a háziorvos ismét az indítványozóhoz utalta be, ahol megállapították, hogy a sípcsont és a szárkapocscsont között nagyfokú rés látható, a sípcsont és a szárkapocscsont szalagos összeköttetése megnyílt. Mivel a panaszok továbbra sem enyhültek, a felperes végül egy fővárosi kórházat keresett fel, ahol 2010. július 13-án megállapították az ún. Weber C típusú szárkapocscsont törés gyógyult képét és a látott elváltozások korrigálására gördülő talpas ortopéd cipő viselését ajánlották, illetve felmerült az ízületi merevítő műtét szükségessége is, amelyre végül 2011. március 21-én került sor, a műtétet a II. rendű alperes végezte el. A megállapított tényállás szerint a felperesnél a baleset következményeként a jobb bokaízület teljes merevségével, a jobb alsó végtag megrövidülésével és csökkent terhelhetőségével járó, maradandó fogyatékos állapot alakult ki, amely állapot végleges, abban sem jelentős javulás, sem jelentős rosszabbodás nem várható.
- [3] 1.1. A felperes ezt követően kártérítés iránti pert indított az indítványozóval és az ellátásában szintén részt vevő II. rendű alperessel szemben. A perben a felperes több – az alkotmányjogi panasszal nem érintett – jogcímen előterjesztett kártérítési igénye mellett, jövedelem-vesztés címén járadék megfizetése iránti igényt is érvényesített arra hivatkozva, hogy egészségi állapota miatt munkavégzésre alkalmatlan, jövedelemszerző tevékenységre nem képes. A korábban favágóként dolgozó felperes az eljárás során havi jövedelmét 100 000 forintban jelezte meg azzal, hogy azt 9 hónapon keresztül kapta meg, így éves átlagban a jövedelme havonkénti bontásban 75 000 forint volt. Nyilatkozott a felperes továbbá arra vonatkozóan is, hogy bejelentve nem volt, így a jövedelme után sem adót, sem járulékot nem fizetett.

- [4] 1.2. Az elsőfokú bíróság az indítványozót – az egyéb jogcímen megállapított kártérítési kötelezettségen túlmenően – jövedelemveszteség címén lejárt és jövőbeni járadékfizetésre kötelezte, melynek meghatározása során a felperes nyilatkozatát, házastársának tanúvallomását és a felperes volt munkaadójának írásbeli nyilatkozatát vette figyelembe. Az elsőfokú bíróság ítéletében kiemelte, hogy a bírói gyakorlat a tényleges kártérítés talaján áll, tehát amennyiben egyéb módon bizonyítható a befolyt jövedelem, úgy a bíróság nem kívánja meg annak bérjegyzékkel és adóbevallással való alátámasztását.
- [5] 1.3. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a járadékfizetési kötelezettség vonatkozásában érdemben helybenhagyta, azt csak az összegszerűség tekintetében változtatta meg, így a jogerős ítélet alapján az indítványozó által fizetendő jövedelemveszteségi járadék összege havi 43 684 Ft, a II. rendű alperes kötelezettsége pedig havi 10 921 Ft, azzal, hogy azt mind lejárt járadékként, mind a jövőre nézve kötelesek a felperes részére teljesíteni. A jogerős ítélet indokolása szerint a személyi jövedelemadó megfizetésének elmulasztása az adójogi szabályokra tartozik, önmagában az a körülmény, hogy a jövedelem után az adófizetési kötelezettséget nem teljesítették, nem jelenti azt, hogy a munkavégzésből eredő jövedelem ne lehetne kártérítési perben a jövedelemveszteség alapja.
- [6] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartotta. Ítéletének indokolásában – egyebek mellett – megállapította, hogy a Kúria számos eseti döntésében rögzítette azokat az alapvető követelményeket, amelyek a jövedelempótló járadék-igény elbírálása során a pótlás alapjául szolgáló jövedelemmel szemben támaszthatók (a személyi jövedelemadó hatálya alá tartozzon, munkavégzés ellenértéke legyen, továbbá ne legyen jogellenesen szerzett jövedelem). E feltételek a Kúria álláspontja szerint a felperes esetében fennálltak, és bár a személyi jövedelemadó és a társadalombiztosítási járulék fizetésének elmaradása jogsértő, de ez az állammal szemben fennálló jogi kötelezettség megsértése, ami a jövedelem megszerzését nem teszi jogszerűtlenné. Rögzítette a Kúria ítéletének indokolása azt is, hogy a másodfokú bíróság felsorolta és ismertette azokat a bizonyító adatokat, amelyeket a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdésének megfelelő alkalmazásával egyenként és összességükben is mérlegelése körébe vont, és amelyek egybehangzó tartalmának ellentmondó, a mérlegelt adatok bizonyító értékét csökkentő, vagy megszüntető más peradat, illetve bizonyíték nem állt rendelkezésre.
- [7] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban kifejtette, hogy az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése alapján a közteherviselés alkotmányos kötelezettség, amely kötelezettségét a felperes az irányadó ítéleti tényállás megállapítása szerint sem teljesítette. A felülvizsgálati ítélet bár megállapítja, hogy a felperes jövedelme a közterhek meg nem fizetése miatt köznapi kifejezéssel élve „fekete jövedelemnek” minősült, ennek ellenére a Kúria saját korábbi döntéseire hivatkozva úgy foglalt állást, hogy a jövedelemnek ez a közjogi jellegű minősítése nem eredményezi a károsult kártérítésre való jogának elvesztését, ahogyan a károkozó felelősség alóli mentesülését sem. Indítványozói álláspont szerint alaptörvény-ellenes a Kúria által hivatkozott az a gyakorlat, amely a jogellenes tevékenységet és a jogsértő magatartást elfogadja kártérítést megalapozó tényezőként, ráadásul az indítványozó idézte és panaszához másolatban mellékelte a Kúria egy másik eljárásban – Pfv.V.21.303/2015/9. sorszám alatt – meghozott felülvizsgálati ítéletét, amely a jelen ügyben hozott döntéssel e kérdésben ellentétes következtetésre jut. A Kúria e másik ügyben hozott döntésének indokolásában ugyanis azt fejtette ki, hogy „[a]z eltitkolt jövedelem kártérítésként való érvényesítése nem áll összhangban a Magyar Köztársaság gazdasági rendjével, ellentétes a jóhiszemű és tisztességes joggyakorlás követelményével, és joggal való visszaélésnek minősül”. Az indítványozó véleménye szerint egyértelműen ez utóbbi értelmezés áll összhangban az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésével, de egyidejűleg megjegyezte azt is, hogy a jogbiztonság és a joggyakorlat egységessége szempontjából aggályosnak tekinthető a Kúria egyes tanácsai közötti eltérő elvi álláspont.

- [8] Hivatkozott az indítványozó a Nemzeti Hitvallásra („Valljuk, hogy a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye”), az M) cikk (1) bekezdésére, az R) cikk (1) és (2) bekezdésére, valamint a XII. cikk (1) bekezdésére is. Az M) cikk (1) bekezdése kapcsán kifejtette, hogy amennyiben a bírósági ítélet nem várja el az elért jövedelemből a közös terhek viseléséhez való hozzájárulást, úgy Magyarország gazdaságának egyik alapja, az értékteremtő munka elvégzésére vonatkozó alapjogi elvárás sérül, mivel az ilyen munkavégzés csak az egyén javát szolgálja. Az R) cikk (1) és (2) bekezdését illetően az indítvány arra hivatkozik, hogy a felülvizsgálati eljárásban hozott bírói döntés „legalizálja” az alaptörvény-ellenes és jogszabályellenes magatartást, sőt, azzal a felfogással, hogy a közteherviseléssel kapcsolatos törvénysértésnek a kártérítési igényérvényesítés során nem tulajdonít jelentőséget, a felülvizsgálati döntés jogszabálysértésre bátorít. A XII. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmét pedig abban látja az indítványozó, hogy amennyiben munkavégzés eredményeként elért jövedelem alapján a közteherviselésre vonatkozó kötelezettség teljesítése elmarad, a munkavégzéssel a közösség gyarapodásához történő hozzájárulásra vonatkozó alaptörvényi elvárás sérül.
- [9] Végül az indítványozó – konkrét alaptörvényi hivatkozás nélkül – utalt még arra is, hogy amennyiben a baleset előtti jövedelem megállapítása során az okirati bizonyítás teljesen mellőzésre kerül, úgy nem lehet kizárni, hogy a károsult részben vagy egészben jogosulatlanul jut kártérítéshez.
- [10] 3. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy az ügyben felmerült alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálat tárgyává tette, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [12] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be, a jogi képviselő szabályszerű meghatalmazását csatolta. Az indítványozó az ügy érdemében hozott felülvizsgálati ítélettel szemben terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, és a polgári per I. rendű alpereseként érintettsége megállapítható. Ugyanakkor azonban az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának rendelkezései, valamint az R) cikk (1) és (2) bekezdése nem tartalmazzak Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e vonatkozásban az indítvány nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglaltaknak [lásd például: 3218/2016. (XI. 14.) AB végzés Indokolás [14]].
- [13] 3.2. Hivatkozott az indítványozó az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésére és XII. cikkének (1) bekezdésére is, azonban e hivatkozásokat az egyedi ügyben értékelhető, alkotmányjogilag releváns indokolással nem támasztotta alá, így az alkotmányjogi panasz e részében nem felel meg a kérelem határozottságára vonatkozó, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek.
- [14] 3.3. Az alkotmányjogi panasz indokolása alapján határozottnak tekinthető a kérelem az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdését illetően. A közteherviselés követelménye azonban, jelen ügyben nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, márpedig az Abtv. 27. §-a csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén teszi lehetővé a bírói döntéssel szembeni alkotmányjogi panasz benyújtását, így az indítvány e vonatkozásban sem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [15] 3.4. Végül az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében a Kúria – egyebek mellett – biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A jogegységi határozat meghozatalára irányuló indítványra, a jogegységi tanácsra és a jogegységi eljárásra a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény rendelkezései az irányadók.

- [16] 4. Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [17] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában, illetve részben az 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1689/2017.

• • •